

Kvartalsrapport nr 2 2013

Innovation och Näringslivsutveckling

Omvärldsrapport på uppdrag av Näringsdepartementet

Dnr: 2013/125

Förord

Tillväxtanalys fick i januari 2011 ett stående uppdrag från Näringsdepartementet att kvartalsvis leverera korta omvärldsrapporter där händelser, trender och utvecklingsmönster på och i strategiska marknader och länder lyfts fram i översiktlig form inom följande områden:

- Energi och hållbar utveckling
- Infrastruktur och transporter
- Innovation och näringslivsutveckling
- IKT
- Livsvetenskaper och sjuk/hälsovård
- Forsknings- innovations- och utbildningspolitik

Underlaget är framtaget av Tillväxtanalys kontor i USA, Kina, Indien, Japan, Brasilien, och Stockholm.

Varje område finns som egen rapport, och sen finns det även en sammansatt rapport sorterad geografiskt. Båda varianterna finns att ladda ner på www.tillvaxtanalys.se/globalutblick. Tveka inte att kontakta oss om ni har eventuella frågor eller önskar ytterligare information kring någon specifik artikel.

Stockholm 2013-06-20

Enrico Deiacco, Avdelningschef Innovation och globala mötesplatser

Innehåll

Hänt i världen	1
USA	3
Övergripande policykontext.....	3
Delstaten New York föreslår inrättande av akademiska 'tax free zones'.....	3
Transatlantic Trade and Investment Partnership.....	5
Förslag om immigrationsreform med inslag av kompetensförsörjning och särskilda visum för nyföretagare.....	6
Kina	8
Snabb utveckling av satellitnavigationssystemet Beidou.....	8
Överkapacitet ett hinder för industrins utveckling.....	8
Indien	10
Fonder planeras för inhemsk teknikutveckling och stöd vid internationella patentansökningar.....	10
Webportal för köp och försäljning av patenträttigheter.....	11
Japan	12
Ökat intresse och stöd för expansion utomlands för små och medelstora företag.....	12
Sydkorea	14
Övergripande policykontext.....	14
Ny strategi för riskkapitaltillförsel basen i regeringens nya tillväxtpolitik.....	14
Regeringens nya agenda för småföretagspolitiken.....	15
Brasilien	17
Övergripande policykontext.....	17
Inledande reflektioner kring Inova Empresa.....	17
Inova Empresa börjar ta form.....	18
Finland	20
Extern utvärdering av strategiska centra.....	20
Danmark	21
Regeringen föreslår ny innovationsfond.....	21
Storbritannien	22
Storbritannien satsar på avancerad produktion.....	22

Hänt i världen

Ansvarig för hänt i världen är Sigrid Hedin vid Tillväxtanalys i Stockholm. Tveka inte att kontakta oss om ni har eventuella frågor eller önskar ytterligare information kring någon specifik artikel.

Tilltagande protektionism i Asien

Som rapporterades i den förra kvartalsrapporten finns även i denna rapport exempel på satsningar för att minska beroendet av teknik från omvärlden. Exempelvis rapporteras från **Indien** om särskilda nationella satsningar inom telekomområdet och regeringen har inrättat fonder avsedda för att främja inhemsk teknikforskning och tillverkning inom telekomsektorn för att bland annat minska importberoendet från utlandet. Från **Kina** rapporteras om utökade satsningar på det egna satellitnavigationssystemet Beidou, med syfte att bland annat göra sig mindre beroende av GPS-systemet samtidigt som förhoppningen är att fler länder i Asien ska vara intresserade av att använda sig av Beidou.

Från **Kina** rapporteras om en utveckling mot en växande överkapacitet inom industrin, vilket bland annat medfört att varor dumpas på världsmarknaden. Från EU:s sida har protester framförts beträffande solpaneler och nu senast mobiltelefonsystem (se även kvartalsrapporten IKT). För att komma åt problemen med överkapacitet uppmuntrar den kinesiska regeringen en konsolidering av marknaden inom de så kallade ”nya strategiska industrierna”, såsom ny energiproduktion och miljövänlig teknik, nästa generations informationsteknologi, bioteknik och ny materialteknik.

Satsningar på små och mellanstora företag

Tilltagande intresse för utveckling av små- och mellanstora företag kan noteras från **Japan**, nu även med betoning på internationalisering. Detta kan relateras till att den ekonomiska nedgången på den inhemska marknaden har gjort att den internationella marknaden har ökat i betydelse. Bland annat föreslås *Japan External Trade Organization*, att inte enbart tillhandhålla information, utan få en mer operativ roll som kontaktyta mellan företag och det aktuella landets aktörer. Insatser riktade mot små- och mellanstora företag står också högt upp på agendan i **Sydkorea**. En rad åtgärder har lanserats, till exempel översyner beträffande finansierings- och kreditförutsättningar samt definitioner, utveckling av stödprogram när det gäller att föra över ägandet av immateriella rättigheter etc.

Från **Sydkorea** rapporteras också om ett flertal nya initiativ med syftet att förbättra tillgången till riskkapital. De åtgärderna som presenteras kan framförallt kopplas till att minska friktionen och hinder i riskkapitalförsörjningen, såsom möjliggöra att redan framgångsrika entreprenörer kan lösgöra kapital och investera i nya uppstarts företag, samt att stärka infrastrukturen och incitamenten för ökade riskkapitalinvesteringar, genom inrättandet av statliga fonder, uppmuntran av ”crowd funding” genom en digital onlineplattform samt incitament för utlandsbosatta koreaner att investera i koreanska företag.

Även i **Indien** skjuter staten till kapital för utvecklingen av uppstarts företag. I Indien planeras vidare stöd för företag som söker internationella patent.

Innovationspolitiska satsningar

Inom det innovationspolitiska området och specifika instrument rapporterades från **Brasilien** om en mer samlad innovationspolitik i förra kvartalsrapporten. Frågan är dock om det snarare handlar om en ompaketering av gamla initiativ än ett kraftfullt instrument som behövs för att återfå en positiv ekonomisk utveckling. Detta diskuteras nu när genomförandet börjar finna sin form och utlysningar för några av de prioriterade områdena börjar publiceras.

Att mer samordnade satsningar ligger i tiden kan också skådas i exempel från **Danmark**. Där föreslås att två existerande forskningsråd – Det Strategiske Forskningsråd (DSF) och Rådet for Teknologi og Innovation (RTI) samt *Højteknologifonden* (HTF) slås samman till en större innovationsfond. Initialt ska fonden tillföras de medel som de tidigare verksamheterna erhållit, cirka 1,5 miljarder danska kronor (1,75 miljarder SEK) i årets budget. Syftet med reformen är att göra systemet mer flexibelt och sammanhållet och därmed mindre byråkratiskt för användarna. Det övergripande målet är att få fram mer resultat, i form av tillväxt och nya företag, för de pengar som satsas på FoU.

I **Finland** har Tekes låtit utvärdera de *Strategiska center för vetenskap, teknologi och innovation* (SHOK) som är ett viktigt instrument i den finska innovationspolitiken. På det hela taget är utvärderingen positiv och en fortsatt satsning förespråkas, dock påpekas att det finns spänningar mellan de deltagande företagens ofta kortsiktiga intressen och det mer långsiktiga perspektiv som behövs för att leda till forskningsgenombrott. Vidare noteras en relativt svag dimension beträffande internationell aktivitet.

I **Storbritannien** har sju s.k. Catapult-center etablerats. Dessa beskrivs som teknologi- och innovationscenter inom strategiska framtidsområden där landets bästa företag, forskare och ingenjörer arbetar tillsammans för att se till att idéer omvandlas till nya varor och tjänster.

En ”policyinnovation” i form av skattelättnader i s.k. ”akademiska skattebefriade zoner” planeras i delstaten New York. Tanken är att dessa ska stimulera företagsutveckling i anslutning till universitet och målet är att, förutom att stimulera företagande, attrahera och behålla företagsinvesteringar inom delstaten. Skattelättnaden inriktas mot kunskapsintensiva, innovativa och jobbskapande företag.

Företagsperspektivet finns även med i den föreslagna immigrationsreform som bland annat rapporterades från **USA** i årets första kvartalsrapport och från vilken nu fler detaljer finns att hämta. Bland annat föreslås att utländska egenföretagare ska kunna kvalificera sig för visum under vissa förutsättningar. S.k. start-up-visum har börjat införas i en del länder, till exempel Kanada, Kuba och Brasilien, och eventuellt nu även i USA för att attrahera investeringar och öka konkurrenskraften.

Avslutningsvis, det kommande frihandelsavtal mellan **USA och EU går nu in i ett skarpare förhandlingsläge**. I denna förhandlingsrunda arbetas det främst med att etablera vilka ämnen som ska behandlas. Det är sannolikt att förhandlingarna kommer att röra även icke-tariffiära handelshinder, såsom tekniska standarder som får alltmer större betydelse i det globala näringslivet.

USA

Övergripande policykontext

Amerikansk politik på makronivån fortsätter präglas av budgetunderskottet och begränsat budgetutrymme; samt motsättningar mellan Republikanerna, som dominerar Representanthuset, och Demokraterna som innehar presidentämbetet och majoriteten i Senaten. Båda faktorerna bidrar till att minska chanserna för övergripande reformer, och snarast bevaras *status quo*. En viktig förskjutning har dock skett under kvartalet. I början av året ansågs president Obama allmänt ha ett något starkare mandat att driva sina policies än Republikanerna, eftersom han nyligen vunnit ett presidentval. Obamas allmänna ställning har dock väsentligt försvagats under perioden, och Republikanerna förstärkts. Detta beror dels på att Obama allmänt anses ha förlorat budgetstriden kring sequester-nedskärningarna, och dels på tre skandaler som berört Vita Huset. Den första skandalen berör hur Vita huset hanterade bombningen i Benghazi, Libyen; där det framkommit uppgifter som indikerar att Vita Huset och *State Department* avsiktligt har vilselett den amerikanska allmänheten om vad som hände i samband med bombningen. Den andra rör *Justice Department* och dess chef Eric Holder som anklagas för att beordrat/godkänt övervakningen och granskningen av ett antal journalisters e-post-kommunikation. Den tredje, och mest allvarliga, skandalen handlar om att amerikanska skatteverket IRS (*Internal Revenue Service*) selektivt har gjort ingående skattegranskningar och skatterevisioner av politiska motståndare till president Obama och Demokraterna, i första hand granskningar av individer och grupper inom Tea Party-rörelsen och andra Republikanska grupperingar. I skrivande stund växer även en fjärde skandal fram, kring hur amerikanska säkerhetstjänsten övervakat amerikaners IT-kommunikation. Det är fortfarande oklart hur de enskilda skandalerna kommer att spela ut, men det framstår som tydligt att de underminerat Obamas mandat och förmåga att driva politiska reformer framåt, även inom tillväxt-, innovations- och forskningsområdena.

Delstaten New York föreslår inrättande av akademiska 'tax free zones'

Delstaten New Yorks guvernör, Andrew Cuomo, har föreslagit att delstaten ska inrätta ett antal 'tax free zones', (sv. skattebefriade zoner), med syfte att stärka ekonomin, gynna nyföretagande och locka företag att lokalisera sig i delstaten, eller stanna där om de redan finns på plats. Cuomos förslag syftar särskilt till att skapa skattebefriade zoner i områden i direkt anslutning till delstatens universitet. Förslaget – som kallas 'Tax Free New York' – innehåller följande föreslagna element:

Skattebefriade områden – de skattebefriade zonerna föreslås omfatta alla (offentliga) State of New York University campus utanför New York City och cirka 18 500 kvadratmeter mark kring dessa universitet. Därutöver skattebefrias utvalda privata universitet i delstatens norra del, och cirka 278 000 kvadratmeter 'kommersiell mark' i anslutning till dessa privata universitet. Vidare föreslås ytterligare cirka 20 andra områden av delstatligt ägd mark ges liknande skattebefriad status.

Undantag från vissa skatter - företag i dessa områden undantas enligt förslaget från fastighetsskatter, försäljningsskatter (*sales taxes*), samt bolagsskatter som insamlas av delstaten. Vidare kommer arbetstagare som är anställda av företag inom de skattebefriade zonerna att undantas från (delstatens) inkomstskatt.

Företag som omfattas – med de skattebefriade zonerna vill delstatens politiska ledning ge incitament för etablerandet av högteknologiska företag som direkt samarbetar med universiteten ifråga, men även vissa andra syften omfattas. De företag som kan omfattas av skattebefrielsen är sådana företag som antingen (1) har nära relationer till respektive universitets akademiska kärnverksamhet, eller (2) som skapar jobb i New York State, eller (3) andra företag som flyttar in till New York, eller som expanderar redan existerande verksamhet i New York, särskilt nyetableringar. Förslaget har därför som syfte att stödja både kunskapsintensiva och innovativa företag, jobbskapande företag, och att attrahera och behålla företagsinvesteringar inom delstaten (anchoring).

Ett särskilt syfte med reformen är att stödja de norra delarna av delstaten. New York är på många sätt en ganska tudelad delstat, där New York City vid kusten har en mycket hög befolkningstäthet och stor ekonomisk aktivitet, medan inlandet och de norra delarna av delstaten är jämförelsevis glesbefolkade och med väsentligt lägre ekonomisk aktivitet. Genom de selektiva skatteincitamenten hoppas Cuomo och delstatens övriga politiska ledning skapa starkare ekonomisk tillväxt i glesbygdsområdena i delstaten New Yorks inland.

Systemet med skattefria zoner är annars inte helt okänt i USA. På nationell nivå finns till exempel redan ett system av delvis skattebefriade zoner – 'foreign trade zones'. Dessa medger i första hand möjligheter att reducera eller eliminera importtullar för varor som införs (från andra länder) till de skattebefriade zonerna.¹ Det finns dock två skillnader gentemot New Yorks föreslagna skattebefriade zoner: dels är de skattesatser som föreslås elimineras i New York väsentligt högre än de tullsatser som reduceras i *foreign trade zones*. Dels är de skattebefriade zonerna som föreslås i New York areallt mer omfattande, (givet att det bara rör sig om en delstat). New Yorks föreslagna skattebefriade zoner lär därför omfatta både större geografiska områden, och sänka skattesatserna mer än de idag existerande alternativen.

Därutöver är New Yorks initiativ förstås en policyinnovation som särskilt tar sikte på just akademiska skattebefriade zoner, som specifikt gynnar innovativa företag som kan antas arbeta med överföringen av akademiska forskningsresultat från universiteten till den privata marknaden.

New York är i övrigt traditionellt känt som en högskattestat i USA, och domineras av demokraterna. Tankesmedjan Tax Foundations sammanställning rankar till exempel New York som nummer 50 av 50 delstater, (d.v.s. sämst), i termer av skatteklimat för företagande. Guvernör Cuomo (demokrat) har försökt vända denna bild och stärka New Yorks ekonomiska tillväxt, genom att sänka skattesatserna för medelinkomsttagare till de lägsta nivåerna på sextio år, begränsa fastighetsskatten, och ge skatteavdrag för barnfamiljer.

Cuomo verkar ha majoritetsstöd för förslaget om skattebefriade zoner inom delstatens politiska beslutsförsamlingar. Förslaget kritiserar dock av vissa fackföreningar och vänsterdemokrater, som anser att inriktningen är fel, istället för att sänka skatter för företag menar de att skatteintäkterna bör höjas för att finansiera höga offentliga utgifter. Från högersidan har Cuomos förslag kritiserats för att vara alltför selektivt, Tax Foundation argumenterar att istället skulle en mer generell skattesänkning behövas i New York. Oavsett kritiken innebär det politiska stödet för förslaget att det är sannolikt att delstaten New York kommer att besluta att införa de akademiska skattebefriade zonerna.

¹ <http://www.naftz.org/issues/the-benefits-of-foreign-trade-zones/>

Transatlantic Trade and Investment Partnership

I sitt "State of the Union"-tal den 12:e februari lanserade president Obama sin ambition att inleda förhandlingar med EU kring ett frihandelsavtal mellan USA och EU, ett 'Transatlantic Trade and Investment Partnership' (TTIP). Utspellet reflekterar den rapport som fastställdes den 11:e februari av den *US-EU high level working group on growth and jobs* ('högnivågruppen').² I Washington diskuteras ämnet frekvent vid många möten och seminarier och betraktas allmänt som en av de större policyutvecklingarna under kommande år.

USA och EU representerar tillsammans runt 50 procent av världens BNP, och runt 30 procent av världens import- och exportflöden. Syftet med förhandlingarna kring TTIP är att uppnå policies och åtgärder som ytterligare kan öka handeln och investeringarna mellan USA och EU, bland annat med syfte att understödja ömsesidigt gynnsam jobbtillväxt, ekonomisk tillväxt och global konkurrenskraft.

Det är ännu något oklart exakt vilka områden som ska omfattas av handelsavtalet men högnivågruppen förordar 'a comprehensive agreement that addresses a broad range of bilateral trade and investment issues, including regulatory issues, and contributes to the development of global rules...'. Detta indikerar att ambitionen är att sluta ett brett och omfattande avtal som täcker in många dimensioner. Det är dock osäkert om slutresultatet kommer omfatta alla områden, eller om det kommer utelämnas de områden som det kommer visa sig särskilt svårt att nå enighet om, eller om sådana kan förhandlas i någon form av parallella processer.

Högnivågruppens rapport förordar vidare att förhandlingarna bör hantera tre övergripande områden: (1) marknadstillträde, (2) regleringar och icke-tariffiära handelshinder, (3) regler som adresserar globala handelsutmaningar.

Vad gäller marknadstillträde nämner högnivågruppen särskilt följande områden: (1.1.) Elimineringen av i princip all bilaterala tariffer, (1.2.) liberaliseringen av handel i tjänster, (1.3.) liberalisering av investeringar, och (1.4.) förbättrade regler för offentlig upphandling.

Angående regleringar och icke-tariffiära handelshinder så bör det för det första stå klart att detta är en ekonomiskt viktig fråga. De egentliga tullarna mellan EU och USA är genomsnittligt sett låga så att reducera dessa tariffer kan bara bidra till begränsade ökningar av den transatlantiska handeln och tillväxten. Däremot anses de icke-tariffiära handelshindren vara rätt omfattande och att eliminera (en del av) dem anses kunna bidra till avsevärt större ökningar av handeln och den påföljande BNP-tillväxten. Högnivågruppen menar här bland annat att det är viktigt att eventuella regleringar som får kvarstå bör ha stöd i vetenskaplig kunskap, och att tekniska standarder bör utvecklas i samförstånd och i transparenta processer så att de inte resulterar i onödiga handelshinder.

Vad gäller regler som adresserar globala handelsutmaningar skriver högnivågruppen om "the aim of developing rules in several areas that would not only be relevant to bilateral commerce, but that would also contribute to the progressive strengthening of the multilateral trading system."

Här bör noteras att många i USA befärdar att tillväxtmarknader som Kina, Indien och Argentina kommer försöka etablera en ny, protektionistisk standard för världshandel. Dessa amerikanska aktörer menar att avtalet mellan EU och USA bör fungera som en motvikt, och sätta en frihandelsstandard för världen, som inte blir lätt för de mer

² <http://www.ustr.gov/about-us/press-office/reports-and-publications/2013/final-report-us-eu-hlwg>

protektionistiska länderna att avvika från. I den utsträckningen ses också avtalet av många i Washington som att man går från ambitionen att sluta multilaterala (WTO) avtal, och närmar sig (den republikanska) idén att USA bör sluta avtal med likasinnade, frihandelsvänliga, nationer och regioner.

Inom avsnittet om regler som adresserar globala handelsutmaningar skriver högnivågruppen särskilt om behovet att skydda intellektuella rättigheter. Andra ämnen som berörs miljöhänsyn, och arbetstagares rättigheter, samt statsägda företags agerande.

USA och EU förväntas mötas under juli för en första förhandlingsrunda. Sannolikt kommer ett av syftena med denna förhandlingsrunda vara att etablera vilka ämnen som ska behandlas inom ramen för avtalsförhandlingarna. Enligt uppgift lär Obama-administrationens ambition vidare vara att försöka avsluta förhandlingarna så snabbt som möjligt, gärna inom mindre än 18 månader.

Det är dock oklart om detta kommer visa sig möjligt eller inte. Dels för att avtalet i sig kommer behandla ämnen som det kan behövas lång tid för att enas om. Dels för att det finns vissa protektionistiska krafter inom det Demokratiska partiet som vill verka för att reducera presidentens (delegerade) mandat att snabbt förhandla fram handelsavtal med andra länder, eftersom de anser att vissa av USA:s tidigare frihandelsavtal, inklusive NAFTA, lett till amerikanska arbetstillfällen utlokaliseras från USA till andra länder.

Förslag om immigrationsreform med inslag av kompetensförsörjning och särskilda visum för nyföretagare

Den 16 april presenterades ett nytt lagförslag till immigrationsreform, *Border Security, Economic Opportunity and Immigration Modernization Act of 2013*, av den grupp bestående av åtta senatorer ("gang of eight") som tidigare i år inledde ett samarbete för en immigrationsreform. Förslaget är mycket omfattande och innehåller, utöver en väg till medborgarskap för de cirka 11 miljoner illegala immigranter som idag vistas i USA, till exempel olika åtgärder som ska underlätta för högutbildad arbetskraft att få visum, för att gynna innovation, kompetensförsörjning och nyföretagande.

Bland annat innehåller förslaget ett nytt meritbaserat visumsystem där sökanden tilldelas poäng utifrån utbildning, anställning, prestationer, familj i USA och vistelsens längd. Från 120 000 upp till 250 000 visum kommer att skapas årligen och hälften av dessa ska avsättas för högutbildad arbetskraft. Den nuvarande årliga begränsningen för permanenta arbetsvisum tas bort för utländska professorer, forskare, PhD och särskilt kvalificerade utlänningar med extraordinära förmågor. Likaså kommer den tidigare arbetscertifieringsprocessen att tas bort för personer med en examen på magisternivå (Masters) inom STEM³ området.

En annan viktig ändring i lagförslaget är elimineringen av de nuvarande kvoterna för permanenta arbetstillstånd (*green card*) per land. Detta kan framför allt gynna Indien och Kina som har ett oproportionerligt högt antal immigranter som flyttar till USA varje år för att arbeta. Går förslaget igenom kan även det så kallade "Green Card" lotteriet avskaffas.

Förslaget innehåller även ett helt nytt moment, ett så kallat *INVEST non-immigrant visa*. Visumtypen är avsedd för entreprenörer som vill flytta till USA i syfte att starta företag. Företagare som kan visa antingen att de investerat minst 100 000 USD i rörelsen alternativt att företaget genererar minst 3 nya jobb och 25 000 USD i vinst beviljas visum under tre

³ Science, Technology, Engineering, and Mathematics

år, därefter beviljas permanent uppehållstillstånd om vissa kriterier är uppfyllda. Förslaget är en del av den pågående trenden med så kallade "start-up"-visum som tillkommit för att attrahera investeringar och öka konkurrenskraften om eftertraktade kategorier av arbetstagare. Flera länder, bland annat Kanada, Kuba och Brasilien, har infört visumvarianter som går ut på att möjliggöra för entreprenörer att flytta in och etablera en rörelse. I Kanada infördes nyligen en motsvarande visumtyp, det så kallade *Startup Visa Program* i syfte att attrahera innovativa och driftiga företagare till Kanada som kan etablera nya företag och skapa jobb. För den kanadensiska motsvarigheten krävs att sökanden kan visa stöd för företagsidén från en kanadensisk riskkapitalist alternativt från en kanadensisk investeringsgrupp av affärsänglar. Permanentat uppehållstillstånd tilldelas de entreprenörer som beviljas *startup visum* i Kanada.

De enskilda förslagen ovan ingår i en större föreslagen immigrationsreform, där det mest omdiskuterade förslagen rör hur cirka 11 miljoner papperslösa immigranter som nu vistas i USA ska ges möjlighet att stanna i landet under etablerade lagliga former. För att förslaget ska kunna vinna stöd behövs en balans hittas mellan å ena sidan hur de nu existerande 11 miljoner existerande invandrarna ska kunna stanna legalt, och å andra sidan hur det kan säkras att inte storskalig illegal invandring kommer fortsätta ske över USAs södra gräns (vilket skulle återskapa samma problematik för framtiden). Senaten kommer att debattera förslaget till immigrationsreform i mitten av juni.

Kina

Snabb utveckling av satellitnavigationssystemet Beidou

Kina förväntas investera 7 miljarder yuan (ungefär 7,5 miljarder kronor) fram till 2015 för att stödja uppbyggandet av industrier med anknytning till Beidou, Kinas egenutvecklade satellitnavigationssystem. Beidou är idag ett system som endast täcker Asien och Oceanien men år 2020 ska vara världstäckande. Samtidigt görs stora ansträngningar för att fler länder i regionen skall använda Beidou och i dagsläget har Thailand, Laos och Brunei förbundit sig att köpa in och använda sig av systemet. Systemet kommer att använda sig av 30 icke-geostationära och 5 geostationära satelliter när det har uppnått full kapacitet, varav totalt 16 navigationssatelliter hittills har skickats upp.

Beidous användningsområde utökas kontinuerligt och tillämpas idag inom samhällsskydd och beredskap, fiskeindustrin, turism, katastrofhjälp och skogsbruk. Navigationsutrustning för fordon är på väg att börja massproduceras för att senare gradvis börja säljas på konsumentmarknaden. Även tillverkare av mobiltelefoner uppmuntras använda Beidou.

Marknaden för Beidou-systemet beräknas vara värd så mycket som 225 miljarder yuan (cirka 250 miljarder kronor), vilket anses vara en av de största anledningarna till att Kina valt att investera så mycket. Ett exempel på Kinas vilja att underlätta frigörandet av marknadspotentialen är att transportministeriet nyligen gick ut och krävde att 80 000 fordon, så som långfärdsbussar och lastbilar som fraktar farligt gods, skulle installera systemet före utgången av kvartal tre 2013. De företag som vägrar, riskerar att få licensen att bedriva sin verksamhet indragen.

Kinas intresse för systemet är inte enbart av kommersiell karaktär utan beror till stor del på att de vill göra sin militär mindre beroende av utländsk teknologi. Ett eget system betyder att landet inte riskerar att bli utan navigationssystem om USA väljer att stänga ute Kina från att använda GPS. I Kina används fortfarande GPS i 95 procent av landets samtliga navigationsterminaler men målsättningen är att dess andel skall minska till 20-30 procent till år 2020.

Överkapacitet ett hinder för industrins utveckling

De senaste veckornas höjda tonläge mellan EU och Kina på handelsområdet nådde en ny nivå under onsdagen 5 juni då EU beslutade att införa anti-dumpningstullar på kinesiskproducerade solpaneler. Exemplet visar hur Kinas relationer till andra länder kan komma att påverkas av landets växande överkapacitet inom industrin, inte minst inom förnybar energi som sedan 11:e femårsplanen utgjort en prioriterad sektor. Kina har de senaste åren gått från att vara en försumbar producent av solpaneler så sent som 2006 till att idag vara den dominerande producenten i världen. Landet står idag för drygt två tredjedelar av den globala produktionskapaciteten. Sedan efterfrågan på solpaneler började vika under 2010/11 har industrin erhållit betydande stöd från staten, bland annat i form av 18 miljarder yuan (cirka 20 miljarder kronor) i direkta krediter, ett stöd som bidragit till att företagen kunnat fortsätta sin produktion i oförminskad takt. I ett uttalande i samband med annonseringen av införandet av importtullar sa Karel De Gucht, EU:s handelskommissionär, att Kina "idag producerar en och en halv gång det totala antalet solpaneler som världen behöver".

Det råder idag även betydande överkapacitet inom en rad kinesiska industrier såsom fordon samt järn och stål. Kapacitetsutnyttjandet inom dessa sektorer ligger på i genomsnitt 50-60 procent för inhemska företag med följderna att försäljningspriserna i många fall hamnar under företagens genomsnittliga produktionskostnader, något som gör företag beroende av finansiering och subventioner för att överleva. Inför risken att förlora viktiga arbetsgivare väljer många lokala regeringar att komplementera det formella stödet av krediter från det statliga banksystemet med olika former av subventioner, tillåtna och otillåtna. Företagen lever vidare trots att de inte bär sina egna kostnader. En sådan händelseutveckling leder också till att en stor andel privata företag helt eller delvis saknar finansiella resurser att avdela till företagsspecifik forskning och utveckling.

Enligt en nyligen publicerad rapport från Ernst & Young sjönk tillväxttakten i den totala faktorproduktiviteten (TFP) från 4,7 procent år 2001 till 2,8 procent år 2008, vilket är betydligt lägre än andra tillväxtländer. Sett i förhållande till både produktivitet - och kapitalintensitet per arbetare ligger Kina långt efter länder så som Colombia och Thailand.

För att komma åt problemen med överkapacitet tvingar den kinesiska regeringen fram en konsolidering av marknaden och då framför allt inom de så kallade ”nya strategiska industrierna”, till exempel ny energiproduktion och miljövänlig teknik, nästa generations informationsteknologi, bioteknik och ny materialteknik.

I en situation där staten både dikterar villkoren och leder konsolideringen inom de mest betydelsefulla sektorerna kan en situation uppstå där några få företag erhåller en särställning framför andra avseende tillgång till såväl finansiella resurser som till marknaden.

Indien

Fonder planeras för inhemsk teknikutveckling och stöd vid internationella patentansökningar

Den indiska regeringen rapporteras under nuvarande femårsplan (2012 – 2017) planera att investera INR 175 miljarder (SEK 22,75 miljarder) i fonder avsedda att främja inhemsk teknikkforskning och tillverkning inom telekomsektorn och samtidigt minska importberoendet från utlandet. Pengarna ska fördelas på tre fonder, *Telecom and Research Development Fund* (SEK 6,5 miljarder), *Telecom Entrepreneurial Promotion Fund* (SEK 3,25 miljarder) och *Telecom Manufacturing Promotion Fund* (SEK 13 miljarder).⁴ De pengar som betalas ut kommer bestå dels av bidrag, dels av lån till fördelaktiga räntor.

Varje fond är tänkt att kontrolleras av ett styrande råd. Samtidigt kommer ytterligare ett råd, kallat *Telecom Product Fund Governing Council* och under ledning av *Department of Telecommunications* högste tjänsteman (Secretary), fungera som kontrollorgan och granska den verksamhet som bedrivs av de enskilda råden och de pengar som betalas ut. Detta råd kommer förutom Secretary, *Department of Telecommunications*, även bestå av representanter från telekomindustrin, finanssektorn och den akademiska världen.

Indiens växande handelsunderskott och en oro vad gäller potentiella säkerhetsrisker med att importera telekomutrustning från exempelvis Kina nämns som bidragande förklaringar till att dessa fonder ska etableras. Enligt en intern rapport från Indiens *National Security Council* riskerar landet de närmaste 10 åren att få importkostnader på sammanlagt USD 150 miljarder (SEK 975 miljarder) om ingenting görs för att öka den inhemska tillverkningen av utrustning som används inom telekomsektorn.⁵

Den indiska regeringen har även offentliggjort planerna på att ge ekonomiskt stöd till indiska uppstarts företag i samband med att de ansöker om internationella patent.⁶ Med start under nuvarande räkenskapsår, och fem år framåt, ska uppstarts företag kunna få ekonomiskt stöd uppgående till INR 1 500 000 (SEK 195 000) vid internationella patentansökningar. Teknikföretag med en årlig budget för forskning och utveckling som underskrider INR 100 miljoner (SEK 13 miljoner) ska vara kvalificerade för den här typen av stöd.

Avslutningsvis kan nämnas att den indiska regeringens *Ministry of New and Renewable Energy* tillsammans med det statliga *Technology Development Board* och företagen BP och *International Finance Corporation* (IFC) samt *Indian Institute of Management, Ahmedabad* (IIM-A) har gått samman och etablerat Infuse Ventures, en investeringsfond som syftar till att stödja uppstarts företag inom förnyelsebar energi och miljöteknik. Fondens storlek är tänkt att uppgå till INR 1,25 miljarder (SEK 162,5 miljoner). Tanken är att Infuse Ventures ska investera mellan INR 5 miljoner (SEK 650 000) och INR 60 miljoner (SEK 7,8 miljoner) i uppstarts företag och samtidigt uppnå ett ägande i dessa

⁴ <http://www.livemint.com/Industry/7goDHbwLx4HfH97uPTgh2N/India-to-deploy-17500-crore-to-boost-telecom-products.html>

⁵ <http://www.livemint.com/Industry/7goDHbwLx4HfH97uPTgh2N/India-to-deploy-17500-crore-to-boost-telecom-products.html>

⁶ <http://timesofindia.indiatimes.com/tech/tech-news/software-services/Indian-tech-start-ups-filing-patents-to-get-government-funding/articleshow/19815092.cms>

företag på mellan 20 och 30 procent. Under tre till fyra år strävar fonden efter att stödja mellan 15 och 20 uppstarts företag och fungera som inkubator för fem till tio nya idéer.⁷

Webportal för köp och försäljning av patenträttigheter

Den 4 april i år sätts IPR Exchange, ett projekt som initierats av *Federation of Indian Micro, Small and Medium Enterprises* (FISME) med stöd från den brittiska ambassaden i New Delhi, med syftet att möjliggöra för företag att köpa och sälja immateriella rättigheter via en särskild webportal (www.iprexchange.in). Med hjälp av portalen möjliggörs inte bara försäljningen av immateriella rättigheter, utan det blir även lättare för små och medelstora företag att fastställa det faktiska marknadsvärdet på de immateriella rättigheter som bjuds ut till försäljning i och med tillämpningen av en öppen budgivningsprocess där flera presumtiva köpare kan delta.

I Indien beräknas det finnas 30 miljoner företag som är att beteckna som mikro-, små- eller medelstora (MSMEs) vilka skapar arbete åt 70 miljoner människor. Genom olika statliga program, exempelvis *Indiens National Manufacturing Competitiveness Programme* har betydelsen av immateriella rättigheter för kommersiell verksamhet också kommit att uppmärksammas mycket. Fler och fler entreprenörer har också börjat registrera sina immateriella rättigheter, bland annat med stöd från s.k. *IP Facilitation Centres*⁸, vilka etablerats av olika industrisammanslutningar i samarbete med *Ministry of MSME*.⁹

I och med lanseringen av "iprexchange.in" fylls nu även behovet av att på ett enkelt sätt kunna sammanföra köpare och säljare av immateriella rättigheter, och möjliggöra en marknadsmässig värdering av de immateriella rättigheter som efterfrågas eller bjuds ut till försäljning via webportalen.

⁷ <http://www.livemint.com/Companies/toFVccRsibXCaBA7NZYzUP/First-clean-tech-fund-closes-strikes-debut-deal.html>

⁸ www.iprexchange.in/about_us.php

⁹ För ytterligare information om *IP Facilitation Centre for MSME* se t.ex. www.ficci.com/IPR_facilitation-brochure.pdf

Japan

Ökat intresse och stöd för expansion utomlands för små och medelstora företag

Små och medelstora företag (SMF) har börjat spela en allt viktigare roll för de större japanska företagens expansion utomlands. Ekonomisk nedgång på den inhemska marknaden har gjort internationella marknader viktiga för hitta nya kunder. I Japan har allt fler mindre företag följt de större företagens framgång utomlands och har nu själva börjat utöka sina verksamheter till nya marknader. Största ökningen märks i ASEAN:s medlemsländer i sydöstra Asien.

Den japanska befolkningen var tidigare orolig för att lokala industrier skulle urholkas om även små företag flyttade utomlands. Denna attityd verkar ha förändrats i och med SMF-framgångar utanför Japan, som medfört en stor ökning av investeringar samt anställningsmöjligheter utomlands. Dr Ganeshan Wignaraja, forskningschef, *Asian Development Bank Institute*, tror att AEC 2015¹⁰ kommer föra med sig stora möjligheter för Japans SMF. "De flesta av Japans företag är små och medelstora och de sysselsätter en stor del av arbetskraften. De har en framtida roll i det regionala samarbetet och integrationen i Asien." Dr Wignaraja menar att Japan behöver en ny tillväxtstrategi som säkrar och utökar sysselsättningen, för att SMF ska kunna expandera.

Regeringen verkar hålla med, och inkluderar företagsexpansion utomlands i den tillväxtstrategi som lanseras i juni. Det är också satsningar på just ASEAN-länder som prioriteras. Enligt förslag från *Industry Competitive Council* ska extra stöd ges i Kina, Filippinerna, Indonesien, Vietnam, Thailand, Myanmar, Indien och Brasilien. I dessa länder ska lokala stödgrupper inrättas, med medlemmar från bland annat de lokala japanska ambassaderna och lokala handelskammare.

Japan External Trade Organization (JETRO), som hittills enbart tillhandahållit information om utländska marknader, kommer enligt förslaget att få en mer operativ roll och vara kontaktyta mellan företag och det aktuella landets aktörer. De ska kunna förhandla med regeringen i värdlandet och hjälpa till att till exempel hitta mark för produktionsanläggningar. De ska också vara länk till lokala bemanningsföretag och finansinstitut för att hjälpa företag att hitta experter inom exempelvis redovisning och juridik och erhålla lokala investeringar.

Stödet från *The Japan Bank for International Cooperation* (JBIC), en statligt kontrollerad bankverksamhet, ska också stärkas. JBIC får nu en utökad roll som långivare för att underlätta företags expansion utomlands. Även privata banker anpassar sig för att behålla kunder som flyttar affärerna till nya marknader. Bankerna, exempelvis Bank of Yokohama, har förbättrat sina tjänster för överföringar av pengar över gränserna, och ökat sitt utbud av valutor.

Enligt en undersökning av JETRO i januari finns ökat intresset för export bland SMF. 40 procent av de tillfrågade SMF har redan utlandsverksamhet och 66 procent av alla SMF anger att de planerar att expandera eller etablera sig utomlands inom tre år. Det beror i huvudsak på ökad efterfrågan utomlands (76 procent av svaren pekar på detta) och/eller på minskad efterfrågan nationellt som gör att man söker sig ut (57 procent av svaren).

¹⁰ ASEAN Economic Community, the Southeast Asia regional economic integration by 2015

Av de SMF som angav att de inte planerar för eller lägger ner sin internationella verksamhet angavs bristande ledningsresurser, såsom pengar, människor och konkurrenskraft (41 procent), prioritering av inhemsk efterfrågan (39 procent) och för stora risker (33 procent).

Språkbarriärer fanns inte med som svarsalternativ i undersökningen, men det är troligt att bristande engelskkunskaper utgör hinder för internationell expansion av japanska företag. I vilket fall vill Abe och hans regering vidta åtgärder för att förbereda landets framtida arbetskraft för att "kunna vara aktiva internationellt".

Sydkorea

Övergripande policykontext

På ett ministermöte om ekonomin 15 maj kommunicerades ett omfattande åtgärdsförslag för bättre användning av riskkapital i Sydkorea, och som av regeringen själva beskrivits som basen för hela de kommande fem årens tillväxtpolitik, eller övergången till en "kreativ ekonomi". Man menar att dessa åtgärder är nödvändiga för att kommande delar av politiken ska bli framgångsrik. Syftet med åtgärderna är att skapa en positiv spiral av nyföretagande, tillväxt, investeringar och återinvesteringar, så fri från inträdesbarriärer och andra hinder som möjligt, och skapa ett ekosystem för riskkapital liknade det som finns i Silicon Valley.

Kortfattat är det två primära problem som den nya regeringen vill ta sig an. För det första bristande återinvesteringar med låg cirkulation av riskkapital i ekonomin. Det har till exempel inte funnits nog incitament eller ens realistiska möjligheter för redan framgångsrika entreprenörer att lösgöra kapital och investera i nya uppstartsföretag. För det andra alltför högt socialt och ekonomiskt pris för den enskilda entreprenören vid ett misslyckande. Vad gäller det första problemområdet är det ett antal kraftfulla åtgärder som ska drivas igenom, men problemet med att säkra acceptans för en comeback efter konkurs verkar vara en svårare nöt att knäcka och åtgärderna är i princip begränsade till möjligheten att söka visst finansiellt stöd.

Ny strategi för riskkapitaltillförsel basen i regeringens nya tillväxtpolitik

Åtgärderna kan sammanfattas i två huvudblock: 1) minska friktion och hinder i riskkapitalförsörjningen, och 2) stärka infrastruktur och incitament för ökade riskkapitalinvesteringar.

En central del i det första blocket är att ändra huvudprincip vid finansiering av nya företag till investeringar istället för lån, med de marknadsmässiga krav som följer på detta. Ett exempel är skatteundantag eller fördröjning av skattindrivning om kapitalvinster återinvesteras i nya företag. Målet är att erbjuda världens bästa skatteförmåner för affärsänglar genom en rad generösa skatteavdrag om 50 procent av investeringarna görs i företag yngre än tre år och vars teknikhöjd accepterats som tillräcklig. Målet är att antalet aktiva affärsänglar ska öka från dagens 2 068 till 12 000 år 2017.

Staten ska även matcha återinvesteringar som görs av ägare till ett första generations uppstartsföretag med 50 procent genom en ny fond ("junior enrichment fund") som ska upprättas enbart för detta ändamål och inledningsvis kapitaliseras med 585 miljoner kronor (100 miljarder KRW) under 2013. För större professionella riskkapitalister kommer staten att matcha investeringar i tidiga skeden med upp till 1,2 miljoner kronor (200 miljoner KRW) och lika mycket i form av FoU-stöd.

Det görs även satsningar på så kallad "crowd funding" där en onlineplattform ska lanseras under året och möjliggöra för enskilda medborgare att investera små summor i uppstartsföretag de tror har potential. Regeringen vill även fånga in kapital från det betydande antalet sydkoreaner som bor utomlands. Detta görs genom att skatte- och regelmässigt betrakta dessa likvärdiga med koreaner med hemmasäte i Sydkorea.

Regeringen ska även öka finansiering för fysiska ”investeringscentrum” utomlands som har utlandsbosatta koreaner som målgrupp.

En ny statlig fond kapitaliserad med knappt tre miljarder kronor (500 miljarder KRW) ska fokusera på investeringar med alltför hög risk eller lång tidshorisont för privata aktörer. 60 procent av dessa medel ska användas för uppstarts företag och 40 procent för fusioner och förvärv. Därutöver ska ytterligare nya fonder, liksom medel avsatta för lånegarantier, med mer konservativ riskprofil och total kapitalisering på 14,6 miljarder kronor (2,5 biljoner KRW) skapas. 30 procent av kapitalet ska komma från offentliga medel och resten från den privata sektorn.

Man vidtar också åtgärder för att förbättra möjligheterna att realisera kapitalvinster innan ett företag hunnit börsintroduceras, till exempel genom en rad skatteundantag för fusioner och förvärv av högteknologiska företag. För ändamålet introduceras konceptet ”*Technology Innovation-type M&As*” vilket öppnar upp för en rad frågeställningar hur en meningsfull operationell definition ska se ut och appliceras på verkliga företagsfall. En tio procents reduktion av bolagsskatten aktiveras när en ny teknologi anskaffas genom företagsförvärv, liksom reduktion av gåvoskatt för aktieägare som säljer sina andelar i högteknologiska företag. En åtgärd som kan förväntas ge snabba resultat är försening av dotterbolagsklassning när större företag köper upp mindre högteknologiska företag. Detta innebär en klar skattemässig fördel i Sydkorea och kan stimulera mer företagsuppköp i syfte att komma åt intressanta teknologier eller kvalificerad personal. Trots skattesänkningar och undantag beräknas effekterna ge en positiv nettoeffekt på skatteintäkter de kommande fem åren.

Vidare planeras under juli öppnandet av en ny aktiebörs – KONEX – med särskild inriktning mot innovativa uppstarts företag och därför med minimala krav på företagen inför en börsnotering. En listning på KONEX ska även automatiskt innebära skattefördelar för de som investerar. Därmed erkänner regeringen misslyckandet för aktiebörsen KOSDAQ (antalet noteringar har fallit från 171 år 2001 till 21 år 2012) med ett regelverk som primärt har varit utformat för att konservativt minimera risken för investerare.

Det andra blocket som siktar på att stärka infrastruktur och incitament för ökade riskkapitalinvesteringar innehåller även en rad konkreta åtgärder. Här följer några exempel. I juli startas en ny onlineplattform upp för att hjälpa till med matchning av goda idéer och kapital liksom tillverkningskapacitet – en typ av ”crowdsourcing”. Under sommaren startas även ett gemensamt projekt med deltagare från en rad inkubatorer, privata riskkapitalister, där staten använder en del av FoU-budgeten för bidrag med upp till tre miljoner kronor (500 miljoner KRW).

En ändring i skattelagen ska bidra till att attrahera mer kvalificerade anställda till uppstarts bolag genom att reglera hur de anställda i ett uppköp bolag måste belönas i form av aktieoptioner i det uppköpande bolaget. Slutligen ska statliga forskningsinstitut börja utvärderas avseende hur mycket samarbete de har med nya innovativa företag och riskera minskande statsmedel om inte förbättringar kan uppvisas.

Regeringens nya agenda för småföretagspolitiken

Förutom åtgärder var gäller finansiering av uppstarts företag planerar regeringen även att kraftigt öka stöd till etablerade små och medelstora företag (SMF)¹¹ i ett försök att skapa

¹¹ Sydkorea har en definition på SMF som inkluderar större företag än Sveriges och EU:s, 300 anställda men lite beroende på inriktning jämfört med 250 i Europa.

ytterligare arbetstillfällen och stärka landets övergripande konkurrenskraft. Småföretagspolitik var en av de mest uppmärksammade valfrågorna under presidentvalet. Bakgrundsfakta framtagen av *Ministry of Trade, Industry and Energy* visar att även om SMF står för nära 98 procent av sysselsättningen, kunde endast 110 SMF visa på företagsvis export överstigande 650 miljoner kronor under år 2011. Regeringen har under detta kvartal genom flera berörda departement och myndigheter börjat lansera förändringar och nya åtgärder.

Financial Services Commission, i vissa delar motsvarigheten till svenska Finansinspektionen, har fått i uppdrag att göra en helhetsöversyn av möjligheterna för SMF att erhålla finansiering, och även föreslå revision av *Capital Market Act* om så behövs. Målet ska vara att skapa ett mer företagsvänligt klimat med företagen snarare än finansinstitutionerna i centrum. *Financial Services Commission* ska även se över ett nytt stödprogram arrangerat av *Korea Development Bank* och finansierat med 585 miljoner kronor (100 miljarder KRW) som syftar till att öka möjligheterna för SMF att sälja sina immateriella rättigheter enligt ett "sale and license back"-system. För att stimulera mer tillväxt och effektivitetsvinster genom fusioner och förvärv ska statliga *Korea Credit Guarantee Fund* backa upp lån som tagits av SMF i mindre lokala banker baserat på en ny värdering av företagets nuvarande och framtida tillväxt.

Myndigheten *Small and Medium Business Administration* (SMBA) med sin utförande enhet *Small and Medium Business Corporation* (SBC) har indikerat att de inför hösten vill revidera själva definitionen av små och medelstora företag i syfte att kunna bredda stödåtgärderna. Rimligtvis kommer detta innebära att gränsen för antalet anställda och/eller balansslutning i en ny klassning av ett SMF i Sydkorea kommer att höjas. Det är ett känt fenomen att företag tvekar att växa över gränsen för SMF på 300 anställda eftersom de då förlorar en rad attraktiva skattefördelar och möjligheter till offentlig finansiering.

En förändring aviserad av *Ministry of Trade, Industry and Energy* som kan ge betydande effekter på längre sikt är att departementets FoU-finansiering innan år 2017 till hälften ska gå till SMF, liksom en tredubbling av den "villkorlösa" finansiering för FoU av SMF från 316 miljoner till 1 miljard kronor (från 54 till 170 miljarder KRW).

Nya *Ministry of Science, ICT and Future Planning* tar av naturliga skäl avstamp från IT-sektorn och lanserar en plan inriktad mot SMF med verksamhet relaterad till internetjänster. Tillsammans med landets IT-konglomerat och redan framgångsrika ägare av internetportaler kommer departementet ta fram och genomföra åtgärder för att bättre vårda de mindre internetföretagen. Planerna inkluderar ett program för att hjälpa dessa SMF att nå internationella marknader i samarbete med bland annat "portaltjänsteleverantörer" som Google, NHN och Daum Communications, och telekomoperatörer som Korea Telecom och LG U+. Mer som en symbolhandling, och i en anda av "crowdsourcing", kommer departementet att lansera en nationell "brainstorming" med åtta miljoner kronor (1,4 miljarder KRW) i avsatta medel där vem som helst kan inkomma med nya idéer avseende internetjänster. 35 utvalda idéer ska finansieras vidare till projekt och förhoppningsvis nya företag. Finansieringen ska bidra till utvecklingsverktyg, servrar och annan driftinfrastruktur. Den begränsade finansieringen kan kopplas till andra möjligheter till stöd, och det kanske mest intressanta är mobiliseringen av näringslivet som partners i allt från mentorskap till globala praktikprogram.

Brasilien

Övergripande policykontext

Kräftgången för den brasilianska ekonomin tycks bara fortsätta. Efter en riktig svag tillväxt under 2012, där framför allt industrin presterade långt sämre än förväntat, såg de flesta experter fram emot en vändning under 2013. Dessa prognoser tycks dock redan komma på skam. Nyligen presenterade rapporter visar att tillväxten under det första kvartalet var endast 0,6 procent jämfört med det föregående sista kvartalet under 2012 – och därmed en bra bit från de 0,9 procent som Bloomberg haft riktmärke för sina prognoser. Denna marginella tillväxt baserades fortsatt på vinster inom jordsektorn, snarare än industriell tillväxt.¹² Istället så minskar nu såväl importen som exporten och därigenom även Brasiliens andel på världsmarknaden.¹³ Parallellt med detta tycks även brasilianska konsumenter blir allt försiktigare, något som betyder att den tidigare så viktiga interna marknaden nu också mattas av. Som en följd av detta aviserade finansminister Guido Mantega i slutet av maj att regeringens tillväxtprognos på 3,5 procent för 2013 inom kort kommer att revideras.¹⁴

Inledande reflektioner kring Inova Empresa

Ovanstående utveckling belyser än en gång den brasilianska ekonomins bristande konkurrenskraft samt behovet av grundläggande strukturella förändringar. Utifrån det senare blir det också särskilt intressant att följa utvecklingen av det nya initiativ syftandes till att samla den nationella innovationspolitiken, *Inova Empresa*, som presenterades i den förra kvartalsrapporten. Den fråga som uppstår är givetvis i vilken mån Inova Empresa kan utgöra ett av de instrument för förändring som Brasilien så uppenbart behöver.

Förslaget är onekligen potentiellt intressant. En anledning till detta är att Inova Empresa, i hög grad initierats av det Brasilianska Industriförbundet (CNI), och det baseras i praktiken på ett samarbete som CNI utvecklat tillsammans med Fraunhofer och MIT (utförligare beskrivet i Kvartalsrapport 3/2012). Detta leder i sig till två reflektioner.

Det första rör innovationsfrågans position i den brasilianska policy-kontexten. Här står det klart att diskussionen kring innovation i allt högre grad börjar anta karaktären av en 'bottom-up process', där inte minst CNI spelar en central roll genom att effektivt sett förse *policy makers* med redan färdiga lagförslag. CNI själva lägger ner stora resurser på denna lobbyverksamhet och har redan idag särskilda enheter som följer samtliga lagförslag i Kongressen – och därefter agerar snabbt på de frågor som är av direkt relevans för industrin eller någon av förbundets medlemmar. En sådan central aktör är *Mobilização Empresarial pela Inovação* (MEI). CNI:s inflytande skall inte underskattas. Förbundet har i praktiken ansevärd ekonomiska resurser och ett omfattande kontaktnät. Detta gör CNI till en central aktör också för vår förståelse av den pågående innovationsdebatten i Brasilien.

¹² Leahy, J. (2013) Doubts cloud Brazil outlook after disappointing first quarter. *Financial Times* 30 May. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/17534428-c85e-11e2-acc6-00144feab7de.html#axz2Vdh2jUfL>, (accessed 3 June, 2013).

¹³ Moreira, A. (2013) *Com importações e exportações em queda, Brasil perde espaço no comércio global*. *Valor Econômico* 11 April. <http://www.valor.com.br/brasil/3082266/com-importacoes-e-exportacoes-em-queda-brasil-perde-espaco-no-comercio-global>, (accessed 11 April, 2013).

¹⁴ Resende, T., Simão, E., Campos, E. *Ibid.* Mantega confirma revisão para baixo de projeção do PIB pelo governo. 29 May. <http://www.valor.com.br/brasil/3143360/mantega-confirma-revisao-para-baixo-de-projecao-do-pib-pelo-governo>, (accessed 30 May, 2013).

Detta leder, som en andra reflektion, över till frågan för vem Inova Empresa slutligen kommit till. Grovt förenklat har den nya politiken i praktiken utvecklats av industrin för industrin självt. Detta har både sina för- och nackdelar. Å ena sidan känner industrin sina problem bättre än någon annan och kan på så sätt snabbt identifiera de verkliga flaskhalsarna. Samtidigt kan, och bör man, resa frågan om vem som ytterst tjänar på politiken. Här finns en uppenbar risk att liknande förbund i slutändan blir språkrör för de dominerande aktörer som inte vill ha alltför långtgående förändringar. I ett sådant scenario är risken uppenbar att små och innovativa företag kommer att vara fortsatt marginaliserade. Risken för en sådan utveckling förstärks ytterligare i ett land som Brasilien, som fortfarande har starkt korporativistiska inslag, och där den politiska och ekonomiska makten går hand i hand.

Ovanstående understryker endast vikten och behovet av att fortsatt följa utvecklingen av Inovar Empresa också från ett policy-perspektiv. Frågan är, som redan antydde i förra kvartalsrapporten, i vilken mån den nya politiken endast är en ompaketering av tidigare initiativ eller de facto ett kraftfullt instrument att åstadkomma de strukturella förändringar som Brasilien så desperat behöver. Vi får anledning att återkomma i frågan.

Inova Empresa börjar ta form

Parallellt med detta börjar Inova Empresa så sakteliga ta form. Som tidigare meddelats, så tjänar det senare som ett slags paraplyprogram med syfte att stödja innovation inom ett antal strategiska sektorer: 1) jordbruk- och boskapssektorn; 2) energisektorn; 3) hälso- och sjukvårdssektorn; 4) försvars- och flygindustrin; 5) information och telekommunikation; samt 6) innovation och entreprenörskap relaterat till klimatfrågor, biodiversitet och urbana miljöer. Inom dessa områden ges nu möjligheten att söka förmånliga lån och andra typer av finansiering inom en rad nya program.

Först ut i raden av dessa var *Innova Energia* som därigenom kommit att tjäna som ett slags test och temperaturmätare för de övriga programmen. Gensvaret har varit oväntat positivt. I den första ansökningsomgången registrerades 373 ansökningar motsvarade ett värde av närmare 40 miljarder SEK (BRL 12,3 miljarder), dvs. drygt fyra gånger de utlysta medlen om 9,6 miljarder SEK (BRL 3 miljarder). Förklaringen, menar många, ligger i att programmet öppnat en möjlighet för projekt som sedan länge legat klara i byrålådan men saknat finansiering. Det skulle i så fall bekräfta betydelsen av liknande insatser. Av de ursprungliga projekten har nu 117 gått vidare till en andra omgång. Ambitionen är att beslutet kring finansiering skall vara taget den 14 november.

Ytterligare en observation rör innehållet i de olika projekten. Här kan man konstatera att, av de tre olika tematiska områden som ges inom programmet, var det frågan om 'intelligenta elnät' (*smart grids*) som ådrog sig störst intresse. Därefter följde i tur och ordning 'alternativa energikällor' samt därefter 'el- och hybrid-bilar'. Detta visar, om inte annat, att innovationsagendan i det här fallet ligger väl i linje med de faktiska utmaningarna inom energisektorn.¹⁵

Utifrån detta kan man konstatera att ytterligare utlysningar inom ett flertal andra områden redan annonserats. I mitten av maj aviserade, exempelvis, *Inova Aerodefesa*, som avser att stimulera teknologisk innovation inom rymd-, flyg- och försvarssektorn, att man på samma

¹⁵ Polito, R. *Ibid.* Inova Energia recebe R\$ 12,3 bi em projetos. 8 May. <http://www.valor.com.br/brasil/3115096/inova-energia-recebe-r-123-bi-em-projetos>, (accessed 20 May, 2013).

sätt ställer 9,28 miljarder SEK (BRL 2,9 miljarder) till förfogande.¹⁶ Andra program som på samma sätt annonserat utlysningar om ekonomiskt stöd är *InnoAgro* (jordbruk) och *InnoSaúde* (hälso- och sjukvård).

¹⁶ *Silveira, V. Ibid. Governo lança hoje edital do Inova Aerodefesa, de R\$ 2,9 bi. 17 May. <http://www.valor.com.br/brasil/3127948/governo-lanca-hoje-edital-do-inova-aerodefesa-de-r-29-bi>, (accessed 4 June, 2013).*

Finland

Extern utvärdering av strategiska centra

I Finland har *Strategiska center för vetenskap, teknologi och innovation* (SHOK) blivit ett viktigt instrument i den nationella innovationspolitiken och något av ett flaggskepp för innovationsmyndigheten *Tekes* (Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer). I februari i år publicerades en extern utvärdering av centren, som i huvudsak bedöms som framgångsrika satsningar.¹⁷ Det finns idag sex olika strategiska center, uppdelade på ämnesområdena:

- Miljöteknik och energi
- Metallindustri
- Hälsa och livsvetenskaper
- IKT och digitala tjänster
- Stadsmiljö
- Bioekonomi

Syftet med centren är att få företagen att samarbeta kring forskning och få dem att samarbeta med forskningsorganisationer, för att på så sätt stimulera industriell omvandling. Ett exempel där detta haft tydligt resultat är klustret för skogsindustrin som, stimulerat av samarbetet inom SHOK definierat om sig till det finska bioekonomiklustret FIBIC.

Finansieringsmodellen i centren bygger på att de finansieras till 60 procent av Tekes och 40 procent av de medverkande företagen. Under perioden 2008-2012 har Tekes satsat drygt 343 miljoner euro (cirka 3 miljarder kronor) i centren.

Enligt utvärderingen är de strategiska centren ett populärt och företagsdrivet instrument i innovationspolitiken. Centren har framgångsrikt definierat sina egna strategiska forskningsagendor, vilket har givit nya instrument för forsknings- och innovationspolitiken.

Det finns, enligt utvärderingen, således skäl att fortsätta satsningen på strategiska center. Dock pekar rapporten på ett antal problem som behöver hanteras. Det finns till exempel spänningar mellan de deltagande företagens ofta kortsiktiga intressen och det mer långsiktiga perspektiv som behövs för att leda till forskningsgenombrott. Vidare är den internationella aktiviteten hos centren fortsatt låg, trots höga förhoppningar om att de skulle ge starkare länkar till omvärlden.

¹⁷ https://www.tem.fi/files/35639/TEMjul_1_2013_web.pdf

Danmark

Regeringen föreslår ny innovationsfond

Den 4 juni presenterade den danske utbildningsministern Morten Østergaard regeringens förslag till inrättandet av en ny fond för finansiering av FoU.¹⁸ Den nya fonden, Danmarks Innovationsfond, ska skapas genom att slå samman två existerande forskningsråd – Det Strategiske Forskningsråd (DSF) och Rådet for Teknologi og Innovation (RTI) samt *Højteknologifonden* (HTF).

Syftet med reformen är att göra systemet mer flexibelt och mindre byråkratiskt för användarna. Regeringen hänvisar i motiveringen till att Danmark är ett av de länder i världen som investerar störst andel av sin BNP i forskning, men att detta inte genererar tillräckliga resultat i form av tillväxt och företagande. Visionen är att genom Danmarks Innovationsfond ska de främsta forskarna och företagen föras samman med den konkreta uppgiften att omsätta utmaningar och innovationsbehov hos i synnerhet små och mellanstora företag till konkreta projekt och partnerskap.

Fonden ska vara ett fristående organ inom statsförvaltningen, med utbildningsministern som ytterst ansvarig. Ministern ska också utse den styrelse som ska leda fondens arbete. Initialt ska fonden tillföras de medel som idag går till DSF, RTI och HTF – cirka 1,5 miljarder danska kronor (cirka 1,75 miljarder SEK) i årets budget. Hälften av medlen ska användas för utmaningsdriven innovation inom områden som harmonierar med Horizon 2020¹⁹, medan den andra hälften ska användas för teknologiutveckling och innovation i ”bottom up”-projekt som definieras av ansökande. Fonden ska också finansiera ”sambandspartnerskap om innovation” på tvärs över ämnesområden för att söka lösningar och svar på olika samhällsutmaningar.

¹⁸ <http://fivu.dk/forskning-og-innovation/rad-og-udvalg/revision-af-radsstrukturen/forhandlingsoplæg-radsreform.pdf>

¹⁹ Horisont 2020 är ett program som samordnar tre befintliga ramprogram/ initiativ; det pågående sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling, FP7, delar av Konkurrenskraft och Innovationsprogrammet, CIP, och de initiativ som administreras av European Institute of Technology, EIT.

Storbritannien

Storbritannien satsar på avancerad produktion

Den brittiska innovationsmyndigheten, *Technology Strategy Board*, presenterade i maj sin verksamhetsplan för 2013-14.²⁰ Budgeten för verksamheten ligger på 440 miljoner pund (ungefär 4 400 miljoner SEK).

Den statliga sektorns roll som innovationsupphandlare ska vidare stärkas. Regeringens senaste budget (mars 2013) femdubblar *Small Business Research Initiative* (SBRI) som underlättar upphandling av nya produkter och tjänster. Systemet med innovationscheckar för småföretag kommer också att utvecklas vidare.

Dessutom följer en satsning på Catapult-center. Alla sju ska vara igång före verksamhetsårets slut. Catapult är samlingsnamnet för högteknologiska institut och nätverk på strategiska framtidsområden. Centren ska ge företag tillgång till de senaste forskningsresultaten och till modern utrustning för att pröva nya metoder. *Technology Strategy Board* avsätter bland annat 10 miljoner pund (cirka 100 miljoner SEK) till *Offshore Renewable Energy Catapult* under verksamhetsåret, och lika mycket till *Future Cities Catapult*.

En rad åtgärder ska stödja genomförandet av Storbritanniens nya industristrategi. Regeringen har tidigare aviserat att sammanlagt 1,6 miljarder pund (omkring 16 miljarder SEK) kommer att gå till detta område under de närmaste tio åren. Särskild vikt läggs vid nya produktionsmetoder som additiv tillverkning där produkter byggs lager för lager. Den ansvarige ministern Vince Cable betonade vikten av sådan avancerad produktion när han i början av juni presenterade särskilda pengar till ett antal projekt där 3D-skrivare används. Tekniken anses ge möjligheter till att enklare utveckla prototyper och till att skraddarsy produkter för kunderna.²¹

²⁰ <https://www.innovateuk.org/-/2013-14-delivery-plan-published>

²¹ <http://3dprintingindustry.com/2013/06/07/uks-14-7m-investment-in-3d-printing-industrial-applications-announced/>